

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد همه سر به سر تن به کشتن دهیم
بدین بوم و بر زنده یک تن مباد از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

برگردان از: حمید محوی

۰۶ سپتمبر ۲۰۱۷

هندو چین فرانسه: تریاکخانه خلی صمیمانه مجاور

این مقاله گزیده ای ست از [The Politics of Heroin in Southeast Asia](#) (سیاست هرئین در جنوب شرقی آسیا، ۱۹۷۲)، نوشته آلفرد مک کوی Alfred W. McCoy تاریخشناس امریکائی. این کتاب به مثابه اثری کلاسیک در تاریخ قاچاق مواد مخدر در جهان که عناصر متنوع دولتی، تبهکار ویا هر دو در آن شرکت داشته اند، باز شناسی شده است.

در پایان قرن هجدهم و آغاز قرن نوزدهم، ویتنام یکی از نخستین مقصدها برای مهاجران چینی بود که مناطق پر جمعیت چینی در گوآنگ دونگ (یا کانتون، استان جنوب شرقی چین) و فوجیان را ترک می کردند. حتا اگر امپراتورهای ویتنام به گرمی از چینی ها و سهمشان در گسترش بازرگانی کشور استقبال کردند، ولی خیلی زود

اعتیاد آنان به تریاک را برای اقتصادشان بار سنگین یافتند. تقریباً کل تجارت بین المللی ویتنام در نخستین نیمه قرن نوزدهم از راه بنادر جنوب چین انجام می گرفت. بازرگانان چینی در ویتنام به شکل مؤثری این امور را اداره می کردند و محصولات ویتنام مثل برنج، انگم و عاج را با تولیدات و کالاهای لوکس چینی ناخت می زدند. با وجود این، در سالهای ۱۸۳۰ حجم عظیمی از تریاک بریتانیایی به جنوب چین سرازیر شد و خسارات جدی به بافت مبادلات بازرگانی چین و ویتنام وارد آورد. معتادان به تریاک در جنوب چین و ویتنام تریاک را با نقره می پرداختند، و سرازیر شدن این فلز از دو کشور موجب تورم و افزایش شدید قیمتها به نقره شد.

دربار سلطنتی ویتنام کاملاً مخالف تریاک بود، چه برای افشار پائین اجتماعی و چه برای اقتصاد. به همین دلیل به محض ورود تریاک، و در سال ۱۸۲۰، امپراتور دستور داد که حتا فرزندان و برادران و نزدیکان فرد معتاد به تریاک، باید فرد مجرم را به مقامات معرفی کنند.

دربار امپراتوری برای جلوگیری از قاچاق تریاک از چین بی آن که نتیجه مطلوبی به دست آورد به تلاشهایش ادامه داد، تا این که شکست نظامی در رویارویی علیه فرانسویها موجب شد که به قرارداد ویژه ای در مورد تریاک تن در دهد.

در سال ۱۸۵۸، ناوگان اشغالگر فرانسه به ساحل ویتنام رسید، پس از حمله ای بی هوده به بندر دانانگ در چند کیلومتری پایتخت سلطنتی هو Hue، به سوی جنوب و سایگون راهشان را ادامه دادند. نیروی دریایی فرانسه در سایگون پادگانی بر پا کرد و بخشی از دلتای رود مکونگ را به اشغال خود درآورد. امپراتور ویتنام که قادر نبود فرانسوی ها را از سنگرهایشان در سایگون بیرون کند، سرانجام سه استان پیرامون سایگون را به آنان واگذاشت و پذیرفت که مبلغ هنگفتی معادل ۴ میلیون فرانک-نقره به فرانسویها غرامت بپردازد. ولی تجارت تریاک با جنوب چین به اندازه ای اقتصاد ویتنام را تنزل داده بود که دربار امپراتور نمی توانست بی آن که منبع درآمد جدیدی پیدا کند به تعهداتش عمل کند. سرانجام امپراتور به امر اجتناب ناپذیر تسلیم شد و قانونی برای تریاک در شمال کشور به تصویب رساند و با حساب کسب مالیات از تاجران چینی تریاک می توانست طی ۱۲ سال غرامت تعیین شده را به فرانسویها بپردازد.

با وجود این، تعیین مالیات بر اساس قرارداد فرانسوی روی تجارت تریاک، فقط شش ماه پس از ضمیمه سازی سایگون در سال ۱۸۶۲، از اهمیت بیشتری برخوردار شد. مالیات تریاک وارداتی از هند ۱۰٪ بهای آن تعیین شده بود و به تاجران چینی که دارای امتیاز خرید و فروش تریاک بودند فروخته می شد. تریاک به منبع درآمد بسیار سودآوری تبدیل شده بود، و این بهره برداری موفقیت آمیز به تدریج که فتوحات فرانسویها در هندوچین گسترش می یافت تکرار می شد. کمی پس از این که فرانسوی ها سلطه خود را به نام تحت الحمایگی روی کامبوج (۱۸۶۳) و ویتنام مرکزی (۱۸۸۳) و سپس ضمیمه سازی تونکین (شمال ویتنام، ۱۸۸۴) و لائوس (۱۸۹۳) برقرار کردند، انحصار مستقل تریاک را برای پرداخت هزینه های دولت استعماری به وجود آوردند. در حالی که قوانین و موازین مربوط به تریاک به جنوب ویتنام اجازه داده بود به فرانسه غرامت بپردازد، ولی گسترش سریع مناطق تحت سلطه فرانسه در سالهای ۱۸۸۰ و ۱۸۹۰ به کسری بودجه مالیاتی برای کل هندوچین انجامید. علاوه بر این، این پازل متشکل از پنج دولت مستعمراتی جدا از هم الگوی بی خاصیتی بود، و گروه کارمندان رسمی فرانسوی اندک ذخیره مالی که درآمد مناطق استعماری اجازه می داد را با گشاده دستی خرج می کردند. حتا اگر یک سری اصلاحات دولتی شماری از خسارات را در آغاز سال ۱۸۸۰ ترمیم کرد، ولی کسری بودجه مالیاتی همچنان آینده هندوچین فرانسه را تهدید می کرد.

مرد میدان چنین وضعیتی در آن دوران پل دومر Paul Doumer تحلیلگر قدیمی امور بودجه در پاریس بود، و بین راهکارهای پیشنهادی او باید از تریاک یاد کنیم. کمی پس از لنگر انداختن کشتی اش در سال ۱۸۹۷، فرماندار کل پل دومر یک سری اصلاحات مالیاتی را آغاز کرد: توقف استخدام به دولت استعماری تحمیل شد، مخارج غیر ضروری حذف گردید و پنج بودجه مناطق مستقل استعماری در یک خزانه مرکزی تمرکز یافت. ولی دومر در سال ۱۸۹۹ به شکل اساسی تریاک را با کاهش قابل ملاحظه مخارج و بالا بردن فروش دوباره سازماندهی کرد.

پس از استحکام بخشیدن و متمرکز کردن پنج آژانس مستقل تریاک در یک شرکت انحصاری، دومر یک پالایشگاه تریاک مدرن با فرآوری مؤثر برای تبدیل انگم تریاک خالص هندی به تریاک آماده برای مصرف در سایگون ساخت. کارخانه جدید او تریاک ویژه ای می ساخت که سریع می سوخت و بر این اساس مصرف کننده را تشویق می کرد که بیش از اندازه ای که معمولاً تریاک می کشد مصرف کند. با مدیریت او انحصار تریاک نخستین خریدهایش را با قیمت پائین در استان یون نان در جنوب چین به انجام رساند، به این علت که تریاکخانه های دولتی و خرده فروشان بتوانند مشتریان بیشتری را تا اقصای فقیر جامعه توسعه دهند که قادر به خرید تریاک گرانقیمت هندی نبودند. تریاکخانه های بیشتر و کلی فروشان بیشتری برای برآوردن تقاضای فزاینده افتتاح گردید (در سال ۱۹۱۸، ۱۵۱۲ تریاکخانه و ۳۰۹۸ فروشگاه خرده فروش وجود داشت). داد و ستد در اوج شکوفایی به سر می برد.

همانگونه که دومر در مقام فرماندار کل خودش با افتخار اعلان کرده است، این اصلاحات درآمد تریاک را تا ۵۰٪ طی چهار سال مدیریت افزایش داده و یک سوم درآمدهای مستعمراتی را تشکیل می داده است. برای نخستین بار پس از ۱۰ سال، خزانه اضافه در آمد اعلان می کند. علاوه بر این، اصلاحات دومر سرمایه گذاران فرانسوی در هندوچین را تشویق کرده بود و موفق شد وامی معادل ۲۰۰ میلیون فرانک برداشت کند که به امور عمرانی، بخشی از شبکه راه آهن هندوچین و تعدادی بیمارستان و مدرسه در «کلونی» اختصاص یافت.

اشغالگران فرانسوی درباره شیوه ای که باید برای توسعه هندوچین خرج کنند هیچ توهمی به خودشان راه نمی دادند. وقتی دولت طرح ساخت راه آهن از دره رود سرخ تا استان یون نان چینی را اعلام کرد، سخنگوی انجمن امور بازرگانی یکی از اهداف اصلی را توضیح داد: «هائز اهمیت خواهد بود که وقتی برای بودجه ساخت راه آهن به یون نان رأی می دهند، در باره چگونگی گسترش بازرگانی بین این استان و سرزمین های ما تأمل کنند... تداوم تجارت تریاک و نمک در یون نان می تواند به شکلی تنظیم شود که مبادلات بازرگانی و وزن نقل و انتقالات را روی واگن های ما افزایش دهد.»

در حالی که اردوی بین المللی جدی علیه «مضرات تریاک» طی سالهای ۲۰ و ۳۰ موجب کاهش معنادار تریاک در آسیای جنوب شرقی شده بود، مقامات فرانسوی وضعیت را حفظ کرده بودند. وقتی بحران عظیم سال ۱۹۲۹ به درآمدهای مالیاتی رسید، موفق شدند منافع انحصارات تریاک را افزایش دهند (که دچار رکود شده بود) و بودجه خودشان را به وضعیت تعادل درآوردند. درآمد تریاک با نظم خاصی بالا رفت و در سال ۱۹۳۸، ۱۵٪ کل درآمدهای مالیاتی مستعمرات را تشکیل می داد، آسیای جنوب شرقی در بالاترین نقطه این اوج گیری واقع شده بود. در غایت امر، با وجود این، انحصارات تریاک موضع فرانسه را در هندوچین تضعیف کرد. ناسیونالیستهای ویتنامی انحصارات تریاک را به مثابه استثمار استعماری فرانسه افشاء می کردند. سخت ترین حملات هو شی مین

نثار مقامات فرانسوی می شد که انحصارات تریاک را اداره می کردند. در سال ۱۹۴۵، ناسیونالیستهای ویتنامی متن زیر را به فرانسه برای تبلیغات انقلابی چاپ و منتشر کردند که یک تریاکخانه را ترسیم می کند.

«وارد چند تریاکخانه می شویم که باربران و کارگران بندر به آنجا رفت و آمد می کنند.

در به روی دالان طویلی گشوده می شود، سمت چپ ورودی، یک پیشخوان دیده می شود که افیون را از آنجا خریداری می کنند. برای ۵۰ سانتیم، می توانیم یک جعبه ۵ گرمی بخریم، ولی برای چند صد سانتیم می توانیم طی چند روز روی ابرها باقی بمانیم.

درست پس از ورودی، بوی بز هکاری مضمئز کننده ای گلوی شما را می گیرد. دالان پیچ می خورد و باز هم یک پیچ دیگر و به اتاق های تاریک متعددی راه می یابد، در واقع دهلیز تو در تویی ست که لامپ ها آن را در نور کدر و غمباری روشن می کنند. دیوارها کثیف و جا به جا روی آن سوراخهایی دیده می شود. در هر سوراخی یک مرد مثل یک تکه سنگ آرمیده. در عبور ما هیچ کس حرکتی به خود نمی دهد. حتا دریغ از یک نگاه. آنان به چیزی شبیه پیپ چسبیده اند که فقط صدای آن سکوت را می شکنند. همه به شکل شگفت آوری بی حرکتند، با حرکات کند، ساق پای دراز شده، دستها به هوا، گوئی مرگ آنان را سرنگون کرده. مشخصات صورتشان عبارت است از دندانهای خیلی سفید، پلک چشمها با نگاهی سیاه، و گونه هایشان مثل گچ و موج اسرارآمیز تبسم اموات. راه رفتن بین این اجساد نمایش وحشتناکی بود.»

مردم ویتنام از این نوع تبلیغات استقبال می کردند زیرا هزینه اجتماعی اعتیاد به تریاک واقعاً خیلی سنگین بود. بسیاری از کارگران کشاورز، معدنچیان و کارگران شهری همه حقوق خود را در تریاکخانه ها خرج می کردند. سختی کار به انضمام افیون با تأثیرات مدهوش کننده و کرخت کننده ذهن، کمبود مواد غذایی به اندازه ای موجب لاغری کارگران شده بود که فقط می توانیم آنان را با اسکلتهای متحرک تشبیه کنیم.

کارگران غالباً از گرسنگی می مردند، بی آن که از خانواده های آنان بگوئیم. گرچه تنها ۲٪ از جمعیت معتاد بودند، ولی تعداد قربانیان تریاک بین نخبگان خیلی بیشتر بود. میزان معتادان به تریاک بین نخبگان بومی ۲۰٪ بود که شماری از آنان در مؤسسات دولتی در محل کار می کردند و یا مسؤول جمع آوری مالیات بودند، این افراد از کارائی کمتری برخوردار بودند و به دلیل هزینه سنگین اعتیاد به تریاک به راحتی به بز هکاری تن می دادند. به همین علت، کارمند شاغل در دهکده که به تریات اعتیاد داشت در ادبیات ویتنامی طی سالهای ۳۰ به نماد بز هکاری تبدیل شد.

رمان نویس ویتنامی نگوین کونگ هوآن Nguyen Cong Hoan چهره این الگوی شخصیت داستانی را برای ما به شکل فراموش نشدنی ترسیم کرده است :

حقیقت این است که «لای» Lai نماینده تجاری از قبیله ای می آید که ششمین نژاد را تشکیل می دهد. اگر سفید بود، می توانست اروپائی باشد، اگر زرد بود می توانست آسیائی باشد، اگر سرخ بود هندی، اگر مات بود می توانست استرالیائی باشد و اگر سیاه بود افریقائی. ولی او رنگش بیشتر سبز بود، یعنی موردی که به شکل انکار ناپذیری از رنگ نژاد معتادان افیون است. وقتی کارمند گمرک وارد شد، لای نماینده تجاری لباس مرتبی پوشیده بود. وانمود می کرد که عجله دارد. با وجود این، پلکهایش نیمه بسته بود و بوی تریاک نیز هنوز شدیداً احساس می شد به نحوی که می توانستیم حدس بزنیم که او از یک «جلسه خیال انگیز» برخاسته و آمده است. شاید انگیزه او برای کشیدن ده پیپ تریاک، به این علت بوده که خیال می کرد با کشیدن این همه تریاک می تواند وزنش را کاهش دهد و به این ترتیب با ظرافت بیشتری به خودش حرکت بدهد.

قاه قاه خندید و به گرمی به سوی مأمور گمرک رفت، گوئی می خواهد دوست قدیمی اش را در آغوش بگیرد و ببوسد. جلوی او خیلی پائین دولا شد و تعظیم کرد و با دو دست دست مأمور فرانسوی را گرفت : «با عرض سلام، حضرت عالی. چرا حضرت عالی مدتهای مدیدی ست که به اینجا تشریف فرما نشدند؟»

لینک متن اصلی :

[L'Indochine française : la fumerie d'opium bien sympathique du coin](#)

پاریس، ۴ سپتمبر ۲۰۱۷

گاهنامه هنر و مبارزه

۲۵ جولای ۲۰۱۷ Entelekheia